

Motion till riksdagen 2023/24:2424

av Mikael Oscarsson (KD)

Åldersgräns för juridiskt könsbyte

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga hur många utredningar och behandlingar för könsdysfori som har påbörjats och hur trenden ser ut och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att säkerställa att sjukvården har tillräcklig kunskap om behandlingen och om dem som ångrar sig, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att säkerställa att underlaget för behandlingen är faktagranskat och grundat på vetenskap och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Läkemedelsverket i uppdrag att analysera och forska på användningen av pubertetshämmande och könskonträra läkemedel som sker off label, dvs. där klinisk forskning inte genomförts för användandet av läkemedlen vid denna typ av behandling, och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studera erfarenheter från Finland gällande psykologisk behandling vid vård av könsdysfori och överväga att införa dessa riktlinjer i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åldersgränsen för juridiskt könsbyte och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förslag bör tas fram för att införa åldersgränser för irreversibla ingrepp och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

KD säger nej till att sänka åldersgränsen för juridiskt könsbyte. Vi vänder oss emot idén att juridiskt kön är något som människor ska kunna byta fritt, och att det skulle kunna göras av minderåriga.

Antalet personer som vill byta kön har ökat explosionsartat de senaste åren. Särskilt handlar det om en grupp unga flickor som ofta har en samsjuklighet som kan inkludera ångest, autism, ätstörningar och annan psykisk ohälsa. Allt fler specialistläkare inom psykiatri varnar – nu senast i SVT:s nya dokumentär Transkriget som visades i september 2023 – och menar att ändringen av juridiskt kön för barn skulle kunna förstärka könsdysfori och innebära ett första steg mot hormonbehandling, med irreversibla konsekvenser, följt av oåterkalleligt ingrepp i könsorganen.

Det finns ingen forskning som visar att barn med könsdysfori mår bättre efter könskorrigering behandling. Dessutom växer antalet som ångrar att man gjort könskorrigering behandling.

I september 2019 begärde undertecknad en interpellationsdebatt med socialministern angående att regeringen i en lagrådsremiss hade föreslagit att barn så unga som 15 år ska kunna genomgå kirurgiska ingrepp i könsorganen. Enligt regeringen skulle detta kunna ske utan föräldrarnas medgivande och utan att föräldrarna fick insyn i eller information om åtgärderna.

I Uppdrag granskning, där frågan togs upp i april 2019, svarade Statens medicinska etiska råd (Smer):

- Sjukvården kan för lite om behandlingen och om dem som ångrar sig. (Hur många är de? Varför ångrar de sig?)
- Det vetenskapliga underlaget för behandlingen är bristfälligt och inte faktagranskat.

Smer uppmanade senare regeringen att ge ett uppdrag åt Läkemedelsverket, Socialstyrelsen och SBU (Statens beredning för medicinsk och social utvärdering) i syfte att stärka kunskapsunderlaget för utredning och vård av barn och ungdomar med könsdysfori och om dem som ångrar sig. I en uppföljning av SVT och Uppdrag granskning sa Lundströmmottagningen i Göteborg att de inte hade ”fullgod evidens för det vi gör” samt att de sedan några år nödgats erbjuda traumabehandling för dem som ångrat sig.

I Socialstyrelsens nationella kunskapsstöd från april 2015 God vård av barn och ungdomar med könsdysfori uttrycks att det för kirurgiska ingrepp gäller 18-årsgräns, men ”i lagen regleras endast ingrepp i de primära könsorganen. Det finns inga åldersgränser i könstillhörighetslagen för när hormonbehandlingar eller kirurgiska ingrepp för sekundära könskaraktistika tidigast kan bli aktuella”. Det vill säga att flickor kan ges stopphormoner och manligt könshormon, och vice versa, tidigare. Med uttrycket ”sekundära könskaraktistika” menas här primärt bröst, som enligt Uppdrag granskning opererats bort från 14 års ålder i Stockholm.

Mot bakgrund av ovan föreslår jag att åldersgränser för irreversibla ingrepp införs och att regeringen återkommer till riksdagen med förslag kring det. En åldersgräns på 25 år motsvarande den som gäller för sterilisering bör införas för irreversibla ingrepp i könsorganen.

Dagen innan interpellationsdebatten den 20 september 2019 gav statsrådet ett nytt uppdrag till Socialstyrelsen att analysera om den föreslagna åldersgränsen på 15 år för ett kirurgiskt ingrepp i könsorganen är en lämplig ålder eller om en annan åldersgräns ska gälla. I Socialstyrelsens rapport som lämnades i april 2020 avrådde myndigheten, med hänvisning till avsaknad av forskning, från en sänkning av gränsen för könskorrigering kirurgi. Man bedömde att det vid en sänkt åldersgräns ”i dagsläget skulle bli svårt att säkerställa en fördelaktig balans mellan nytta och risk, såväl för enskilda individer som på gruppnivå”.

Den 6 maj 2021 avslöjade SVT att Karolinska sjukhuset i Stockholm stoppade hormonbehandling av minderåriga patienter med könsdysfori. Enligt sjukhusets nya riktlinjer är skälet att dessa behandlingar är kontroversiella och kan innebära risker:

I Karolinskas nya riktlinjer uppmärksammas nu de potentiella biverkningarna: kardiovaskulär sjukdom, benskörhet, infertilitet, cancer och trombosjukdom. Sjukhuset skriver också att behandlingen har låg evidens att nå önskad effekt och att det i dag finns mycket lite kunskap om säkerheten på lång sikt. En annan aspekt är risken för ånger. I Storbritannien har en ung kvinna, som i dag ångrar sin hormonbehandling, startat en rättsprocess mot vården. Den har lett till att en domstol i princip stoppat bruket av pubertetsblockerare och könskonträra hormoner till personer under 18 år.

I Uppdrag granskning 2019 framträdde personer som hade ångrat sin könsbegränsande behandling. Flera var mycket kritiska mot vården, som de menade inte tagit sitt ansvar.

”Vården vet inte vad dom håller på med. Dom har ingen vetenskap bakom detta. Dom prövar på en ung generation som har hela livet framför sig. Jag känner inte till något annat område inom medicinen där man prövar en behandling på det här viset”, sa Mika, som lever med konsekvenserna av en irreversibel hormonbehandling. De nya riktlinjerna trädde i kraft den 1 maj 2021 och innebär att inga nya minderåriga kommer att få hormonbehandling, annat än inom ramen för kliniska studier. För patienter som redan är under behandling ska läkare göra en ”noggrann individuell bedömning om behandlingen bör avslutas eller fortgå”.

Nya finländska riktlinjer om könsdysfori hos unga framhåller att vården måste vara försiktig, så att psykiatrisk sjukdom eller ungdomligt identitetstestande inte feldiagnostiseras som transsexualism. Psykologisk behandling sätts in först, och man är mycket återhållsam med att utföra oåterkalleliga medicinska och kirurgiska ingrepp på barn och ungdomar. Sverige borde studera erfarenheter från Finland och överväga att införa dessa riktlinjer även i Sverige.

Mikael Oscarsson (KD)